

TICHOMORIE

Vzťahy EÚ s Tichomorím majú politický, hospodársky a rozvojový rozmer. EÚ je druhým najväčším obchodným partnerom tohto regiónu.

EÚ má v Austrálii a Novom Zélande podobne zmýšľajúcich partnerov, ktorí čelia podobným geostrategickým výzvam a podporujú multilateralizmus a globálny poriadok založený na pravidlách. V júni 2018 sa začali rokovania o komplexnej dohode o voľnom obchode medzi EÚ a Austráliou a v apríli 2023 sa uskutočnilo 15. kolo rokovaní. EÚ podpísala dohodu o voľnom obchode s Novým Zélandom v júli 2023.

EÚ nadviazala s 15 nezávislými tichomorskými ostrovnými krajinami partnerstvo, v centre ktorého stojí rozvoj, rybolov a zmena klímy. Okrem toho uzavrela partnerstvo s tromi tichomorskými zámorskými krajinami a územiami a s Fórom tichomorských ostrovov.

PRÁVNY ZÁKLAD

- Hlava V (vonkajšia činnosť EÚ) Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ).
- Hlavy I – III a V (spoločná obchodná politika, rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc, medzinárodné dohody) Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).
- Rámcová dohoda medzi Európskou úniou a Austráliou.
- Partnerská dohoda o vzťahoch a spolupráci medzi Európskou úniou a Novým Zélandom (PARC).
- Dohoda o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských (AKT) štátov a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi.

EÚ A TICHOMORSKÝ REGIÓN

EÚ a tichomorský región udržiavajú dlhodobé vzťahy, zastávajú spoločné hodnoty a majú silné hospodárske a obchodné väzby. EÚ rozvíja v tomto regióne partnerstvo s Austráliou, Novým Zélandom, 15 nezávislými tichomorskými ostrovnými krajinami, s tromi zámorskými krajinami a územiami a s Fórom tichomorských ostrovov.

EÚ, Austrália a Nový Zéland sú partneri s podobným zmýšľaním, so spoločnými hodnotami a spoločnými záujmami. EÚ nadviazala s oboma krajinami úzke kontakty aj na úrovni vlád a v súkromnom sektore, a to v širokej škále oblastí, ako sú zmena klímy, znižovanie rizika katastrof, svetový obchod založený na pravidlách, bezpečnosť a rozvoj, technologický výskum a ľudské práva.

Vzťahy EÚ s tichomorskými ostrovmi sú odjakživa založené na rozvojovej spolupráci v rámci partnerstva medzi EÚ a africkými, karibskými a tichomorskými krajinami (AKT). V posledných rokoch sa tieto vzťahy rozšírili aj na ďalšie oblasti, ako sú životné prostredie, dobrá správa vecí verejných, energetika, zmena klímy, rybné hospodárstvo a ľudské práva.

A. Austrália a Nový Zéland

1. Austrália

Medzi EÚ a Austráliou už dávno existuje partnerstvo, ktoré vzniklo v 60. rokoch minulého storočia. Základom súčasného vzťahu je [rámcová dohoda medzi EÚ a Austráliou](#) z roku 2017, ktorá sa zameriava na politický dialóg, bezpečnostné otázky, medzinárodnú spoluprácu, hospodárstvo a obchod, spravodlivosť, kultúru a vzdelávanie, energetiku a životné prostredie. Dohoda nadobudla platnosť v októbri 2022.

Pre EÚ je Austrália dôležitý hospodársky a obchodný partner. V roku 2022 bola EÚ [tretím najväčším partnerom Austrálie v obojstrannom obchode s tovarom](#), ktorého celkový objem predstavoval 56,4 mld. EUR. Austrália je osemnástym najväčším obchodným partnerom EÚ a medzi hlavnými kategóriami vývozu z EÚ sú stroje a chemické látky. Austrália vyváža do EÚ najmä nerasty, suroviny a priemyselný tovar.

Od roku 2018 prebiehajú medzi EÚ a Austráliou rokovania o komplexnej dohode o voľnom obchode, ktorá by uľahčila ich obchodné výmeny. Zatiaľ posledné, pätnáste kolo rokovaní sa uskutočnilo v apríli 2023 v Bruseli. [V novembri 2022 sa uskutočnilo stretnutie vedúcich predstaviteľov Austrálie a EÚ](#) zamerané na útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine, meniace sa strategické vyhliadky v indicko-tichomorskom regióne, podporu demokracie, právneho štátu, ľudských práv a multilaterálneho poriadku založeného na pravidlách, zmenu klímy, životné prostredie a biodiverzitu, dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja, ľudské a pracovné práva, energetiku, digitálnu transformáciu a ďalšie obojstranné otázky.

2. Nový Zéland

V súčasnosti sú vzťahy medzi EÚ a Novým Zélandom upravené v [partnerskej dohode o vzťahoch a spolupráci](#) (PARC), ktorá bola podpísaná v októbri 2016 a [nadobudla účinnosť v júli 2022](#). Táto dohoda umožňuje účinnejšiu bilaterálnu spoluprácu, a to tým, že posilňuje politický dialóg a zlepšuje spoluprácu v hospodárskych a obchodných záležitostiach, ako aj v celej škále ďalších oblastí: od inovácií cez vzdelávanie a kultúru po migráciu, boj proti terorizmu, organizovanému zločinu a počítačovej kriminalite po justičnú spoluprácu. Prvé zasadnutie [spoločného výboru](#) po nadobudnutí účinnosti PARC sa uskutočnilo vo februári 2023 a bolo zamerané na zahraničnú politiku, najmä v súvislosti s útokom Ruska proti Ukrajine a expanziou Číny, bezpečnosťou, obchodom, výskumom a inováciami, udržateľným rozvojom, ľudskými právami a otázkami spravodlivosti. Vedúci predstavitelia uvítali ukončenie rokovaní o dohode o voľnom obchode a pridruženie Nového Zélandu k výskumnému programu Horizont Európa a podpísanie dohody o výmene osobných údajov. Nový Zéland a EÚ sa dohodli na prehĺbení spolupráce v oblasti zmeny klímy, a to aj prostredníctvom dialógu na vysokej

úrovni o klíme a poľnohospodárstve v rámci medzinárodného strategického dialógu o poľnohospodárstve.

EÚ je po Číne a Austrálii tretím najväčším obchodným partnerom Nového Zélandu. V roku 2022 predstavoval [obojstranný obchod s tovarom medzi EÚ a Novým Zélandom](#) 9,1 mld. EUR. Hlavnou komoditou vývozu Nového Zélandu do EÚ boli potraviny a suroviny, zatiaľ čo EÚ vyvážala na Nový Zéland najmä stroje a dopravné zariadenia.

Po 12 kolách rokovacieho procesu, ktorý sa začal v roku 2018, [EÚ podpísala ambicióznú dohodu o voľnom obchode s Novým Zélandom v júli 2023](#). Dohoda, ktorej cieľom je vytvoriť hospodárske príležitosti a presadzovať klimatické a pracovné normy, čaká na schválenie Parlamentom. [Výbor pre medzinárodný obchod \(INTA\) schválil súhlas Parlamentu v októbri 2023](#) a konečné rozhodnutie bude prijaté na plenárnej schôdzi Parlamentu v novembri 2023 v Štrasburgu.

B. Ostatné tichomorské krajiny

15 nezávislých tichomorských ostrovných krajín^[1] sa rozprestiera na celkovej ploche 528 000 km². Tieto krajiny patria do skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov (AKT). Vzťahy EÚ s nezávislými tichomorskými ostrovnými krajinami sú zamerané na rozvojovú spoluprácu, rybolov a zmenu klímy.

Stratégia EÚ týkajúca sa nezávislých tichomorských ostrovných krajín je stanovená v spoločnom oznámení z roku 2012 s názvom [Smerom k obnovenému rozvojovému partnerstvu medzi EÚ a Tichomorím](#) a bola aktualizovaná [stratégiou EÚ pre spoluprácu v indicko-tichomorskom regióne](#) v roku 2021. Jej základom je rámec [Dohody z Cotonou](#) s krajinami AKT. V decembri 2020 dosiahli EÚ a Organizácia afrických, karibských a tichomorských štátov (OAKTŠ) – nástupca skupiny štátov AKT – politickú dohodu o znení novej [dohody o partnerstve](#), ktorá nahradí Dohodu z Cotonou. Kľúčovými aspektmi novej dohody budú spolupráca v oblasti obchodu a investícií, rozvoj a regionalizácia. Dohoda bude pokrývať mnoho oblastí, napríklad udržateľný rozvoj a rast, ľudské práva a mier a bezpečnosť s cieľom podporiť regionálnu integráciu. Po ratifikácii všetkými dotknutými stranami bude dohoda slúžiť ako nový právny rámec a bude upravovať politické a hospodárske vzťahy a spoluprácu medzi EÚ a 79 členmi OAKTŠ na nasledujúcich 20 rokov.

Očakáva sa, že sa podpíše 15. novembra 2023 v Samoe za prítomnosti komisárky Jutty Urpilainenovej.

Nová dohoda o partnerstve je postavená na spoločnom základe, ktorý stanovuje hodnoty a zásady spájajúce obe strany. Okrem toho zavádza tri osobitné regionálne protokoly pre Afriku, Karibik a Tichomorje s cieľom podporiť regionálnu integráciu. Regionálne protokoly umožňujú vytvorenie autonómnych štruktúr, ktoré budú nezávisle udržiavať vzťahy s EÚ a troma rôznymi zapojenými regiónmi. Dohoda tiež počíta so silným parlamentným rozmerom v podobe stáleho Spoločného parlamentného zhromaždenia, ktoré bude mať jasnú poradnú úlohu. Okrem toho – s cieľom odrážať silný regionálny rozmer novej dohody – zahŕňa aj tri regionálne parlamentné

[1]Ide o týchto 15 nezávislých tichomorských ostrovných krajín: Fidži, Papua Nová Guinea a Východný Timor, ktoré spolu predstavujú 90 % pevniny a populácie tohto regiónu, a 12 malých ostrovných rozvojových štátov: Cookove ostrovy, Kiribati, Federatívne štáty Mikronézie, Nauru, Niue, Palau, Republika Marshallove ostrovy, Samoa, Šalamúnove ostrovy, Tonga, Tuvalu a Vanuatu.

zhromaždenia, ktoré budú fungovať samostatne a plniť jasnú poradnú úlohu. Európsky parlament vyjadril svoju pozíciu v troch uzneseniach ([4. októbra 2016](#), [14. júna 2018](#) a [28. novembra 2019](#)). Ocenil v nich navrhnutú celkovú štruktúru budúcej spolupráce medzi AKT a EÚ a opätovne zdôraznil, že je dôležité posilniť parlamentný rozmer partnerstva. EÚ27 je [piaty najväčší obchodný partner](#) tichomorského regiónu AKT s objemom obchodu vo výške 4 mld. EUR v roku 2022. [Dohodu o hospodárskom partnerstve](#) medzi EÚ a Tichomorím ratifikoval Parlament v januári 2011 a Papua-Nová Guinea v máji 2011. Fidžijská vláda začala uplatňovať dohodu v júli 2014. Samoa pristúpila k dohode v decembri 2018 a odvtedy ju aj uplatňuje. Šalamúnove ostrovy tiež pristúpili k dohode a začali ju uplatňovať v máji 2020. Tonga vyjadrila zámer pristúpiť k DHP v roku 2018. Rokovania stále prebiehajú.

EÚ je po Austrálii a Japonsku tretím najväčším darcom [rozvojovej pomoci](#), ktorá sa poskytuje tichomorským krajinám AKT. Rozvojová pomoc EÚ pre Tichomorie na roky 2021 až 2027 predstavuje približne 750 miliónov EUR (vrátane ZKÚ).

Nový Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (Globálna Európa) sa stal hlavným nástrojom financovania spolupráce a rozvoja EÚ s partnerskými krajinami v rámci viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2021 až 2027. Zahŕňa okrem iného ERF, ktorý predtým nebol súčasťou rozpočtu EÚ. Začlenenie ERF do rozpočtu Únie posilňuje kontrolné právomoci Parlamentu a prispieva k zvýšeniu legitimity a politickej viditeľnosti vonkajšej pomoci EÚ ako celku.

Nezávislé tichomorské ostrovné krajiny stoja pred vážnymi rozvojovými a klimatickými problémami. Pokiaľ ide o zmenu klímy, EÚ a malé ostrovné rozvojové štáty Tichomoria podporili uzavretie Parížskej dohody, o ktorej sa rokovalo na 21. konferencii OSN o zmene klímy (COP 21) v roku 2015. 23. zasadnutie (COP 23), ktorému predsedalo Fidži, sa konalo od 6. do 17. novembra 2017 v nemeckom Bonne.

Fórum tichomorských ostrovov – politické zoskupenie 18 členských štátov – je pre EÚ partnerom pri rokovaní o obchode a financovaní rozvoja. Členmi zoskupenia sú: Austrália, Cookove ostrovy, Mikronézia, Fidži, Kiribati, Nauru, Nový Zéland, Niue, Palau, Papua-Nová Guinea, Marshallove ostrovy, Samoa, Šalamúnove ostrovy, Tonga, Tuvalu, Vanuatu, Nová Kaledónia a Francúzska Polynézia. Posledné dve krajiny, ako aj Wallis a Futuna tvoria tri zámorské krajiny a územia EÚ (ZKÚ) v regióne.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Vzťahy Parlamentu s parlamentmi Austrálie a Nového Zélandu sa začali rozvíjať v roku 1979, keď bola zriadená [Delegácia pre vzťahy s Austráliou a Novým Zélandom \(DANZ\)](#). Odvtedy sa DANZ zapája do pravidelných medziparlamentných schôdzí s austrálskym a novozélandským parlamentom s cieľom posilňovať vzťahy s oboma krajinami a diskutovať o otázkach spoločného záujmu, ako je poľnohospodárstvo, energetika, životné prostredie a zmena klímy, rozvojová a hospodárska spolupráca, veda a technika, obchod, podpora celosvetovej a regionálnej bezpečnosti v ázijsko-tichomorskom regióne, boj proti terorizmu a ľudské práva. [Posledná, 42. medziparlamentná schôdza EÚ – Austrália sa uskutočnila v decembri 2022](#) v Bruseli. V Bruseli sa okrem toho [vo februári 2023 konala 27. medziparlamentná schôdza EÚ – Nový Zéland](#).

Parlament v otázkach, ktoré sa týkajú jeho vzťahov s ostatnými tichomorskými krajinami, zastupuje [Delegácia pri Spoločnom parlamentnom zhromaždení AKT – EÚ](#) (DACP). DACP sa so svojimi partnerskými krajinami AKT stretáva v rámci parlamentného zhromaždenia (SPZ AKT – EÚ), ktoré sa skladá z rovnakého počtu zástupcov EÚ a AKT. Hlavnou úlohou delegácie je pripravovať zasadnutia SPZ AKT – EÚ, vyhodnocovať činnosť Parlamentu a prijímať nadväzné opatrenia, organizovať stretnutia popredných zástupcov AKT na vysokej úrovni a diskutovať o aktuálnych otázkach týkajúcich sa vykonávania Dohody z Cotonou, do budúca Samojskej dohody. [42. zasadnutie Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ](#) sa konalo od 29. októbra do 2. novembra 2022 v mozambickom Mapute a po ňom [43. zasadnutie](#) v júni 2023 v Bruseli. Prvé Spoločné parlamentné zhromaždenie podľa Samojskej dohody sa má uskutočniť vo februári 2024 v Luande v Angole.

Jonas Kraft
10/2023

